Plinium lib. 19. cap. 8. Porrò & herba are facta similem semini uim possidet. Humida uerò adhuc, & uiridis propter aqueæ humiditatis admistionem, multo semine inferior est, adeoque tunc mordacitatis eius moderata est, ut cum pane ea uti liceat, ceu obsonio. Plura Dioscorides lib. 2. cap. 149. Plinius lib. 20. ca. 13. Galenus lib. 7. cap. 8. de simp. medica. facul. Simeon Sethi in Syntag. & Auic. 2. Cano. cap. 513.

De chelidonia. *Cap. LXXI.*

CAecatis pullis hac lumina mater hirundo (Plinius vt scripsit) quamuis, sint eruta, reddit. *Mali. 2. cap. 29.*

Notatu dignum est, qđ hic ex Plinio de chelidonia refertur, nẽpe ipsam pullis hirundinum uisum restituere. Locus est libr. 25. ca. 8. vbi sic scriptum reliquit. Animalia quoq; in uenere herbas, in primisq; chelidoniã. Hac. n. hirundines oculis pullorum in nido restituunt uisum, vt quidã uolunt, etiam erutis oculis. Meminit eiusdem etiã lib. 8. c. 27. hisce uerbis: Chelidoniã uisui saluberrimã hirundines monstrauere, uexatis pullorũ oculis illa medentes. Hoc nomen, vt lib. 2. c. 176. Dioſc. testatur, sibi uidetur uendicasse, quod aduentu hirundinum exoriatur,

riatur,& discessu amarescat. Sũt quĩ narrant hirudines excęcatis pullis, admota herba,uisum restituere,inquit idẽ. Hinc cognitũ est,succum eius hominũ oculis quoq; mederi, vtiq; in quibus crassum quiddã in pupilla colligitur digestione atq; discussione indigẽs. Hinc igitur edocti medici chelidonia oĩbus ferè oculorum remediis ꝑ uisus claritate admiscere solent. Herba est nota,crocei succi,cuius inuentionẽ hyrudinib. ob id quoque attribuũt,ꝙ pulli earũ sæpius,q̃ vlli aliarũ auiũ cæcitatẽ incidãt. Hirundinũ.n. stercus chelidoniæ oppositũ præstat, excęcat namq;,si calidũ in oculos decidat, & præcipuè mattũ ẽt sacræ testanẽ literę Nã Thobi.2. seniorẽ illum hoc stercore excecatum fuisse legitur. Cor. C.lib.6.ca. 6.fabulã putat, ꝑ patentes oculos herba restitui,qui per se sanescant. Chelidonia tertii est ordinis absoluti iam, Idque tũ in calfaciendo,tum in siccando. Attrahit igitur discutit,& consumit. Radix trita & in vino decocta caput, columellamq; frigidorum humorũ à capite descendentium multitudine laxatam,ac linguę radici atq; faucibus incumbẽtẽ, expurgat, si exurgentẽ inde fumũ infundibulo adhibito æger admittat, & vinum deinde gargarizet. Cum aniso, & uino albo pota,medetur regio morbo,& vlcerib. quę serpũt,impositа cũ uino, aut mãducata

dentium

dentium dolorem sedat. Plura Gal. lib. 8. cap. 172. de simp. med. facul.

¶ *De Salice. Cap. LXXII.*

AVribus infusus vermes succus necat eius,
Cortex verrucas in aceto cocta resoluit
Huius flos sumptus in aqua frigescere cogit,
Instinctus Veneris cunctos acres stimulantes.
Et sic desiccat, ut nulla creatio fiat.

Mac. li. 1. ca. 16. & lib. 2. capi. 34. Idē li. 4. cap. 11.

TRIA hoc loco de Salice traduntur.

PRIMVM, ℘ succus eius aurib. instillatus vermes interficiat, & maximè quidē, si is sit ex foliis, & cortice expressus. Amarū. n. ℘ ddā in se hēt & acerbum. Idē quoq; cū rosaceo in calyce punici calfactus, auriū doloribus & saniei medetur.

SECVNDVM, ℘ cortex eius in aceto decoctus, verrucas pellat. Hāc rem Dioscor. lib. 1. c. 117. sic tradidit; Corticis cinis admisto aceto maceratus, illitu clauos, & callos tollit. Est. n. uis eius admodum desiccatoria, sed ita tñ, vt morsu abstineat, habet verò ēt quandā adstrictionem. Auicen. cap. 541. secundi Can. eundem effectum portulacæ quoq; tribuit.

Ex

Ex ea, inquiens fricantur uerrucæ, & ea dicat eas non qualitate, sed naturali quadam facultate.

Tertium, ꝙ flos salicis conceptus prohibeat, & hoc certè ob uim de siccatoriam, & adstrictionem. Hoc ipsum autē ἀσυλληψίαν ἐργάζεσθαι. Dioscorides dixit, hoc est facere ut mulier non concipiat. Non aūt solū mulierum conceptus prohibet salicis semen, siue fructus, siue flos, uelut hic appellatur, sed etiā instinctus Veneris oēs cōgellat ac resiccat, etiā in uiris, ut generare nequeant. Atq; hoc ipsum Democritus quoq; apud Cōstantinū Cæsarē lib. 11. ca. 14. tradit his uerbis. Qui fructus salicis appellatur, pabulo pecorum admixtus, ipsa pinguefacit. Tritus aūt & in potu acceptꝰ ab hoīe sterilem facit ex quo & Homerus ὀδυ. κ. ait

Κλῆτρος αἰγειρός τε καὶ ἰτέα ὠλεσίκαρπος.

Hoc est:

Et populi & salices plantæ fructum perimentes.

Verùm Theophrastus lib. 3. c. 2. de historia plantarū. & Plinius lib. 16. cap. 26. uocem ὠλεσίκαρπος non sic accipiunt dictā ab Homero, ut significet fructuū ac seminum humanorū perditionē, sed ipsius arboris. Plinii uerba hæc sunt, Ociſſimè aūt salix amittit semen, anteq̄ om-

oino maturitatem sentiat, ob id dicta ab Homero frugiperda: secutaq; ætas scelere suo interpretata est sniam, qñ semen salicis mulieri sterilitatis medicamentũ esse cõstat. Hæc ferè Ianus Cornarius in c. 11. lib. 4. Marci. Didymus antiquissimus Homeri interpres, it a ex Theophrasto de salice refert: ὁ καρτὸς τῆς ἰτέας τὴν γονὴν τῶν ἀνθρώπων ἀφαίρεται Id est, Fructus salicis potus genituras hominum demolitur. Plura de Salice. Galeli. 6. de sim. me. fa. c. 55. & Aui 2. Ca. c. 686.

¶ De Croco. Cap. LXXIII.

COnfortare crocum dixerunt exhilarando.
Artus defectos reficitque, hepar reparatque.

Hic agitur de proprietatib. quibusdã Croci. Ac primo quidem corpus roborare dicitur, eique lætabundam conciliare alacritatem iucunditatemve, præcipue si quis eo modice vtatur. Immoderatius enim sumptus, pondere nimirũ trium drachmarum, leralis est.

Deinde vero membra defecta. 1. debilia ac prostata reficere, inque vigorem suum restituere, traditur. Superat enim in eo calfaciens & qualitas & facultas, vt tota eius essentia secundi

sit ordinis excalfacientiũ,& primi exiccã tium:proinde concoquendi,maturandi emolliendi,aperiendi,& discutiẽdi uim quandam habet,adiuuante,ſ.& paucula quadã adstrictione.Cor nõ parum exhilarat,ipsumq; adeo,ac simul ẽt hepar, at que alias corporis partes,ob insidentem nimirum adstrictionẽ,ita corroborat,vt non facilè dissolui queant, obstructiones q; tollit. Quinetiam stomachum moderato calore suo firmat, eiusq; tum cõ coquendi,tum distribuendi facultatem adiuuat. Immodicè tñ illo vtendum nõ est quippe qui ita nauseã facilè moueat, & cibi in appetentiã,Greci anorexian vocant,efficiat siquidẽ aciditatẽ in uentriculo extinguit,quæ præsertim appetentiam excitat.Siccãdo mediocriter dispositionibus pectoris pthisicis auxiliatur, putredines corrigit,anthelitum facilem reddit,eiusq; instrumenta corroborat. Nam si vsus ipsius mediocris fuerit, façilem respirationẽ & amabilẽ coloris bonitatẽ facit:sin vero citra modum,pallorem inducit,cerebrũ infestat,capitis dolorem commouet,sensus obtenebrat, & oculos hebetat. Vino impositus vehementer inebriat,adeoq; exhilarat, vt insaniam maximè alacrẽ lætabundãve pariat.Si quis uerò ex passo biberit,crapulam nõ sentiet.Additur in potiones,quę interancorũ causa temperantur. Pitui-

tosa vitia & lethargica sanat. Somnum conciliat. Venerem stimulat, menses & vrinam ciet. Mulieribus difficulter pariẽtibus in potu duarum dracmarum pondere exhibitus, partum accelerat. Illitus cum humano lacte visum abstergit, & oculorũ fluxiones cohibet. Auriũ remediis vtilissimus est. Vergentes ad ignem sacrum inflammationes iunctus lenit. Vluæ sedisq; cataplasmatibus vtiliter inditur. Plura Dioscorides lib. 1. c. 25. Plinius lib. 21. cap. 20. Galenus lib. 7. de simplic. medica. facul. cap. 57. Simeon Sethi in Syntag. Serapion. ca. 173. simplicium, & Auic lib. 2. Can. c. 129.

¶ *Ee porro. Cap. LXXIIII.*

REddit fœcundas mansum per sæpe puellas, *Mali. 1. cap. 6.*
Manentemque potes naris retinere cruorem,
Vngas si nares intus medicamine tali,

Duæ hoc in loco notari referuntur proprietates. Ac priori quidem, qꝙ imprægnandi facilitatem utentibus mulieribus pariat: atque ne abortiant grauidæ prohibeat. Quod sanè magni etiam Hippocratis autoritate Plinius lib. 20. cap. 6. in hunc modũ scribens confirmat: Hip-

pocrates & sine alia mixtura dari iubet vuluasq; contractas aperiri putat. Fœcunditatē ēt fœminarū hoc cibo augeri. Idq; nō in cibo tantùm, siue potu, sed illitū quoq; & foris admotum, præstat. Coquitur.n.in aceto & marina aqua coma eius, decoctoq; illo insidentium fœminarum prœcluſi duratiq; loci vtiliter fouentur. Folia quoq; porri muliebres locos, qui nimio humore madescentes fœtum haud continere valent, egregiè purgant. Item ex abortu profluuia sistit, poto succo cum lacte mulierum.

ALTERA, & sanguinem è naribus erumpentem sistat: & maximè quidem succus eius cum aceto, addito, thure, aut manna, vel galla, aut mentha. Idē quoq; sanguinem reiicientibus cum gallæ aut thuris farina, vel acacia, auxilio est. Quinetiam potę semnis drachmæ duæ cum paribus myrti baccis veteres sanguinis ex pectore reiectiones sanant. Acrimoniam enim quandam habet porum, & adstringendi aliquam vim, sed semen acrius est. Plura suprà cap. 13.

¶ *De pipere Cap.* LXXV.

QVod piper est nigrum, nō est difficile uerum.
Phlegmata purgabit, concoctricemque iuuabit.

Leuco

Leuco piper stomacho prodest tussi sque, dolorique
Vtile, prœueniet motum, frebrisque rigorem.

Agitur hoc in loco de triplici genere piperis, lõgo. s. albo, & nigro. Et fructus quidẽ, vt lib. 8. c. 42. de simpl. med. fac. Galenus memoriæ prodidit, nuper admodum germinantis arboris, longũ piper est, quare ẽt maturo humidius humiditatis eius indicium est, quòd facilè repositum perforetur, ac non protinus mordicet, sed pòst paulò incipiat, verùm plusculũ duret. Fructus veluti acerbus immaturus q; album est piper, nigro quidem acrius. Nã illud iã quasi superassatũ est, & superexiccatum. Longum quidẽ piper, μακρὸν Græci, album λευκὸν nigrum μέλαν πεπέρι vocãnt. Sanè prioribus duobus versibus tres nigri comprehenduntur proprietates.

Prima φ in dissoluẽdo nõ sit pigrũ hoc est, crassos, glutinosos ac frigidos humores, flatuosos q; spiritus egregiè discutiat. Valẽter. n. tũ excalfaciat, tũ desiccat, ordine nimirũ tertio completo.

Secunda, φ plegmata expurget. Viscindam. n. pituitam, quæ in interiore corpore, nempè in thorace pulmone, & intestinis residet, concoquendo atque extenuando dissipat expellitque.

Tertia, quod plurimum adiumenti concoctoriæ adferat facultati: Hoc ipsum Dioscorides etiam li. 2. c. 15. iis confirmat uerbis: Somnū, inquiens, & appetentiam cibi conciliat, concoctionem adiuuat: utunturque ob id eo ad inunctus. Porro ad eum usum melius est longum quippe quod Galeno lib. 4. c. 10. de Sanitate tuenda, teste, flatuosi spiritus crassitudinem soluit, & quæ in præcordiis pigra cessant ad ventrem depellit, & concoquendis quæ sumpseris subuenit.

Posterioribus duob. versibus quinq; albi piperis referuntur vtilitates.

Prima, ꝙ stomacho cōferat: ipsum. n. vt Galenus eodem quo ante loco testat, supra duo reliqua genera roborat.

Secunda, ꝙ linctu potuq; tussientib. opituletur: præsertim si ex frigido & crasso humore tussis euenerit: eum nāq; piper album calfacit, incidit, & dissoluit. Pari modo & cunctis aliis frigidis, & à pituita ortis pectoris uitiis succurrit.

Tertia, ꝙ dolori subueniat: idq; intelligendum, vel de dolore pectoris, iam dictum est, vel de dolore flatuoso; Potū. n. cum melle & recentibus lauri foliis. flatuosos spiritus & tormina discutit.

Quarta, quòd præsumptum febrium accessiones, siue exacerbationes, ... ξημους Græci uocant, auertat: & hoc quidem in febribus frigidis: Earū nanq;

mate-

materiam excalfaciendo quodam modo dissipat & expellit.

Quinta, q̃ febrium horroribus circuitu repetentibus, siue potu siue illitu subueniat: Neruos. n. & musculos caliditate sua vehementer roborat, & in eis residẽtem materiam consumit. Hinc est quod lib. 3. cap. 1. Macer in hunc modum cecinerit

Quodq; mouere solet frigus periodica febris
Compescit, febris si sumitur ante tremorem.

Quod 2. Cano. c. 556. iis uerbis Auicẽna innuere ẽt uoluit, inquiens: Fricando fit iniunctio ex ipso cum unguento, & confert rigori. Eiusq; rei exempla sunt apud eundẽ. 1. 4. tract. 2. cap. 12. Et certè facultates non albo tantum piperi, sed & reliquis quoq; generibus cõueniunt. Liberalior piperis usus, quemadmodũ est apud Aristotelem Sect. 1. problemate, 44. vrinas prolicit, parcior aũt aluum deiecitue contrario verò scammonia. Piper caliginem, quæ oculis obuersatur, absterget. Serpentium morsibus auxiliatur. Anginæ eo & melle cõuenienter perunguntur: Cum uua passa manducatũ pituitam a capite elicit. Strumas cum pice discutit. Vitiligines ex nitro emaculat. Plura Plinius lib 12. ca. 7. & Scrapion c. 357. de simp. med. facul.

De grauitate auditus. *Cap.* LXXVI.

Est mox post escam dormire, ni misque moueri,
Ista grauare solent auditus, ebrietasque.

Hic tria recensentur, quibus auditus prægrauari solet.

Primum, cibus quem somnus statim excipit, & maximè quidem si uentriculus eo distentus fuerit. Hic enim concoctionem impedit, & cruditates gignit. Ex inconcoctis uerò ac rudis in uentriculo cibis viscosi, crassi, & flatuosi suscitantur fumi: qui in caput sublati, cum exitum non inueniant, auditorios obstruunt meatus, auditumq; grauant. De hoc nonnihil etiam supra cap. 3.

Secundum, motus, siue labor uehemêtior illico post ingestum cibum susceptus. Cuius causam Galenus in commêtario peri euxumias, kai cacoxumias c. 5. hanc esse tradit. Nam sicuti, inquit, bonę ualetudini antæ cibum exercitatio maximum adfer cõmodum, sic qualiscũq; sumpto motus noxius admodum est. Alimentum.n. ex uentre ante concoctionem in diuersas corporis partes distribuitur, propterea q; crudi humoris copia per venas aggeritur. Vnde crassi etiã ac flatuosi spiritus sursum elati, meatus

audito-

auditorios obturãt, Idẽ quoq; lib.6.de sanitate tuẽda c.8. iis testãt verbis. Non leue incõmodum nõnullis actidit, cùm repleti cibo se exercitant. Nonnullis.n. & caput implẽt vaporib.& in iocinore aut pẽderis sensus, aut distentionis, aut vtriusq; percipit. Et lib.1.c.9.de alim. fac. Carnes inquit inanitæ rapiunt extre succũ nõ mõ semicoctũ, sed nõnunq; ẽt oĩno crudũ atq; incoctum, cùm cibo sumpto operib. sese reddiderint: ob eãq; causã ij grauissimis morbis postea prę henduntur, & ante senectam intereunt.

Stare tñ post comestionem, vel suauiter deãbulare, quo cib. ad fundum descendat ventriculi, multum expedit & confert, ob bonã ciborũ concoctionem, Idq; vulgato ẽt hoc cõprobãt versiculo:

Post cœnam stabis, aut passus mille meabis.

TERTIVM ebrietas. Nam ex calidi vini tẽperatura multi oĩno vapores ac fumi ad auditus ὀργανον propte deferuntur, qui, cũ exitum nõ inueniant, spiritũ eius insitũ perturbant, & audiendi difficultatẽ, Græcis Βαρηκοιαν καὶ δυσηκοίαν appellatam, pariunt. Neq; verò auditui solum, sed visui quoq; ac reliquis sensuum iustrumentis omnibus ebrietas nocet quemadmodum 4.3 c.2. Auicenna iis testatur verbis, Ex eis quidem, q̃ nocent auri, & reliquis sensib. sunt nau

seosa satietas & repletio, & propriè somnus super repletionē in nonnullis exemplarib. hic et uersus adscriptus habebat.

Balnea, sol, vomitus, adfert repletio clamor.

Nec malè quidē siquidē & hæc auditū grauare, & auriū sonitus generare. 4. 3. c. 11. autor Auicen. Oportet inquiens, ut oēs isti utent solē, balneū motū laborioſum uomitū, clamorē, coitum, & repletionem, & ut leniant naturas suas.

¶ De tinnitu siue sonitu aurium. Cap. LXXVII.

MOtus, longa fames, vomitus, percussio, casus, Frictas, frigus, tinnitum causat in aure.

Septem hoc in loco enumeratur sonitus, sine tinnitus aurium causæ.

Prima, motus, immoderatior. s. Humores. n. & spiritus uehemētiore atque inordinato corporis motu cōcitati, crassos uentososq; generāt flatus, quib. sursum urgentibus cum facilis non pateat exitus, tinnitus excitatur. Ac plurimum sanè ob uentosi flatus in auditorio meatu commotionem nasci solet.

Secunda, fames, siue longior ultra cōsuetam edendi horam abstinentia. Cuius Auicenna. 4. 3. capit. 9. hanc tradit

dit esse causam : Nēpè q̄ humores p̄ corporis molē dispersi ac quiescentes longiore fame exagitentur. Natura n. cibo in quē agat, destituta, ad humores conuertitur, eosq; resoluit & commouet.

TERTIA, vomitus violentus & multus in hoc enim motus accidit vehementior, quo humores exagitari sursum ad caput feruntur, quo fit, vt oculi nonnunquam ac facies erubescant, visusque debilitetur, nonnunq̄ verò vapores ac ventosi flatus ad auditorium pertingant organum, tinnitumque excitent.

QVARTA, prægressa plaga, siue percussio sphærulę capitis, & maximè qua parte aures sitæ sunt. Innato n. auditur aēri vehementius inde exagitato spiritus accedit. Siquidē membro aliquo læso, quemadmodū in li. de renum affec. dignot. & cura. c. 12. Galen. testatur, spiritus statim & sanguis, qui sunt uatuę vehicula, eo concurrunt: ex quorum deinde commotione tinnitus accidit.

QVINTA, casus: præsertim supra caput. Cuius eadem cū præcedente ratio est. Quinetiam humores in corpore ex quolibet casu vehementer exagitatur.

SEXTA, ebrietas, & maximè quidē ex largo vni potu. Inde enim caput fumis repletur ac vaporib. qui ad auditorios meatus vrgentib. innatus eorum aer commouet, & sonitus q̄dā excitat.

SEPTIMA frigus immodicum. Eo enim auditus organũ, & naturalis cerebri color debilitantur, vt flatuosos generẽt spiritus, quibus ad aures penetrantibus tinnitus facilè elicit. Neq; ob dictas solum causas, sed ob alias etiam nõ paucas sonitus in auribus fiũt, Nẽpè ob flatuosum spiritum in capite generatũ ac cõmotum. Ex sonitu saniei, q̃ in ipsa fortassis aur genita est: aut ex feruore puris in partibus eius, aut ex motu vermiũ in auditorijs meatibus sæpenumero euenienre, aut ob humoris in toto corpore ebullientes cõmotionem: sicuti in febribus ferè & paroxysmorũ principijs cõtingit: Aut ob superfluam in corpore rẽpletionẽ pſertim in capite. Aut ex lenta & crassa materia in ventosos flatus resolutã: aliquando ob pharmacorum articularium vsum sonitus quidã ĕt fiunt. Qui in febrib. sonitus fiunt, minime inperturbãdi sunt, vt plurimũ. nã statim sedant. Plura Galenus libr. 3 de cõpositione Pharmacorum secundũ locos c. 1. de sonitu in aurib. Serap. 1 trac. 2. c. 22. de surditate, & Auic. loco iã. cit.

¶ *De vsus nocumentis. Cap LXXVII.*

BAlnea, vina, Venus, ventus,
piper, allia, sumus,
Portum cum cępis faba, lens, fletusq; sinapi,

Sol

Sol, coitusque, ignis, labor ictus, acumina, puluis.
Ista nocent oculis, sed vigilare magis.

Vnum & uiginti numero hic referuntur, quę noxam oculis important.

Ac Primum quidem Balneum, idque tã humidum q̃ siccum, hoc stupha Barbaris, Latinis aerem dicitur: Illud uero Tina vulgo, Latinis Solium appellatur. Duplici porrò nomine utrunq; oculis officit. Primũ quidem immodicè excalfaciendo tẽperaturas eorũ destruit. Natura.n. vt supra ostendimus, frigidi sunt & aquei. Deinde vero tenuiores humiditates quib. uisiui, iiq; ignei temperantur, resolluntur q; spiritus, resoluit & exiccat. Atque hic adeo prope Rhenũ, vbi plurimus utriusque balnei vsus est, non pauci passim ocurrunt cæci, quemadmodum in Hollandia obinordinatã victus rationem multi leprosi.

Secundum, uinum, & maximè quidẽ si immodicè bibatur. Cũ.n. caput, ut sæpius iam dictum est, vaporib. ac fumis repleat, nõ oculos tantum ac uisum, sed reliquos etiam sensus oẽs immoderato vsu hebetare putandum est.

Tertium, Venus, immodica scilicet, hanc enim obtundere oculorum aciem, Medici omnes uno ore prædicant.

Cuius

Cuius causam Petrus Aponensis Sectione. 4. problematum Aristotelis, cõm. 3. hanc esse tradit: Nempe q̃ coitu auferatur id, quod cõmodum est oculis, humidum, s. aqueum & subtile, quo spiritus fulciuntur uisiui. Oculus. n. sit lib. 5. c. 1. de generatione animalium, & alibi sæpius Aristoteles adseruit, humidus est & de natura aquæ. Iam uerò euulsis atque euacuatis humidis, partes superiores necessario exiccantur. Quo fit, ut oculi, qui humiditate uigent, à sua decedant natura, hebetiores q; fiant. Meritò autem humiditate uigent, nisi n. ea sustentarẽtur, per igneos facilè spiritus, qui in frequenti sunt motione, exarescerẽt. Atque hinc sanè constat, superiores partes immoderato concubitu plus iusto exiccari, uisusq; aciem hebetari. Humores. deorsum trahuntur.

Quartum, Ventus, & præcipuè Austrinus, de quo lib. 3. apho. 5. Hippocrates. Νιοτο inquit, Βαρυήκοοι. ἀχλυώδεες καρηβαρικοὶ hoc est, Austri auditum hebetant, caliginem obducunt, capitis grauitatem efficiunt. Auster enim natura calidus & humidus est, ac magna ex parte pluuias & tẽpestates adfert, quare etiã τὰ τῶν αἰσθητηρίων ὀργανα ἀπροσβέντα quemadmodũ Philotheus ait, ideſt sensuum instrumenta implet & obtundit. Cæterum uox ἀχλυώδεες bifariam in-

tcr-

terpretari pòt. Primum, ut ad austeros ipsos referatur, qui caliginem aeris efficiunt. Ijs. n. flantibus aer sit turbidus, crassus, caliginosus, & tenebrosus. Secundò, ut ad oculos ipsos potius hæc uox referatur, qui flantibus austris caliginosi redduntur, minusq; acutè uident. Vt. n. reliqua oia sensuum instrumenta nõ satis probè suo funguntur munere, sic ẽt oculi ipsi ab austro caliginem quandam contrahunt. Lege Galenum commentario. 1. in epidemi. Statu. 1. apho. 8.

Quintum, piper: Hoc enim cum impensus exiccet, acres oĩno uapores frequenti esu generat, qui ubi ad caput ascenderint, oculos mordicãt & exiccant.

Sextum, Allium: quod acrimonia sanè & uaporibus, quibus caput replet, oculos offendit. Supra. cap. 13.

Septimum, fumus: qui certè quòd mordacissimus, sit miniumq; exiccet, infestissimus est oculis. Aristoteles problem. 22. Sect. 31.

Octauum, porrum: hinc. n. crassi ac melancholici generantur fumi, qui sursum elati, oculorum aciẽ hebetẽ faciũt, si quis eo frequẽtius utatur. Suprà c. 13.

Nonum, cepæ: horum nanq; esu acris similiter ad caput submittuntur fumi, qui non uisum tantùm, sed ut quidam uolunt, rationalem etiam animæ partem lædunt Simeon Sethi.

De

Decimum, faba: flatuosum. n. crassumque & melancholicum generat fumum, qui horrenda & terribilia parit somnia. mentem perturbat, ingenijque faciem obtundit, & spiritus visuos obtenebrat. Galen. lib. 1. de alim. fac. cap. 26. & Simeon Sethi in Synt.

Vndecimum, lens: Ea visum integrum & inculpatum hebetat, ipsum immoderatè exiccans. Galenus, libr. 1. de aliment. facult. cap. 25.

Duodecimum, fletus: præsertim immodicus. Hic. n. cum recentricem oculorum facultatē imbecilliorē reddat, visum vehementer oblędit, & sanā oculorum actē nimio plus siccando hebetat.

Decimum, & tertium, sinapi: quod acrimonia sua visum efficit debiliorem.

Decimum & quartum, conspectus Solis: Et hoc quidē ob excellentē eius splendorē ac nitorē, q̄bus visū destruit, manifesta constat experientia & ratione. Sensibiliū. n. exuperationes, vt lib. 2. de anima. cap. 12. Aristoteles adstruit, sensum instrumenta corrūpunt. Quod quidē Galenus ēt lib. 10. de vsu part. c. 3. in hunc modū scribens approbat: Solem ipsum, inquiēs, si quis oculis in coniuentibus velit intueri, oculos celeriter perdet, multiq; in Solis defectibus, eūm eum affectum, qui Soli acciderat planius nosse cuperent, fixis oculis Solem

lem intuentes, imprudentes prorsus fuerunt occæcati. At. n. per niuẽ iter facere quã oculis sit pernicioſum, ſi minus Xenophonti credis, experientia tibi diſcere id licet: Sin uero naturalius quidpiam audire ſuſtines, ubi ellychnium ardens, aut aliam quamuis flammam in ſole lucento conſtitueris, cernes eam protinus marceſcere, atque etiam ſi prope quam libet flammam magnam ellychnium poſueris, vel aliam quamuis flammam minorem, repente extinguetur: cũ quæ minor lux eſt a maiore vincatur ſemper ac diſſipetur. Lege eundem etiam lib. 1. de cauſis ſympto. cap. 6.

Decimum & quintum, Coitus: & maximè quidem intempeſtinus ac immoderatior. Hunc enim paulò antè capiti, oculis, omnibuſque ſenſuum inſtrumẽtis, plurimum nocere oſtendimus.

Decimum ſextum, Ignis, Cuius frequens inſpectio & ſplendor uehementer exiccat, oculos, uiſumq; debilitat. Quo fit, ut fabri ferrarii, & quicunque artes ſuas, quibus ſe ſuoſque ſuſtentant ad ignem exercent, rubros ferè & debiles habeant oculos.

Decimum & ſeptimum, Labor: immodicus ſcilicet. Is enim ſanguinem efficit ſicciorem, ſicut etiam reliquum corpus. Siccitas autem totam autem indurat, ergo uel eam, qua pupilla

pilla integitur. Itaq; uis illa cõspiciendi cooperitur, & delitescit, Aristoteles problē. sect. 31.

Decimum & octauum, ictus siue percussio capitis, & maximè quidē qua parte oculi sunt, Cum n. sanguis inde, sicuti præcedente capite ostēdimus, ad oculos rapiatur, accidit vt spiritus uisiui p turbentur, adeoq; uisus ob id debilitet, & apostema nonnunquam generetur.

Decimum & nonum, nimius acrium rerum usus: cuiusmodi salsamenta nonnulla existunt quę fumorum acrimonia aciem oculorum obtundunt.

Vigesimum, puluis, siue ambulatio p loca pulueulenta: puluis. n. ad oculos p tingens uisum maximè obscurat.

Vigesimum primum, immodicę vigiliæ, quę non oculos tantum, sed totum etiam corporis habitum impensius exiccant, & extabefaciunt.

Ad hæc, nocet oculis quælibet repletio: & quicquid naturam exicat, quicq d item sanguinem cõturbat, siue ex rebus sit salsis, siue acribus, siue etiam aliis: & omnis ebrietas. Vomitus medio quodā modo se habet, confert. n. quatenus ventriculū expurgat, nocet vero quatenus cerebro insidentes materias commouet adq; oculos defluere facit. Quòd si necessarius fuerit, cum facultate à sumpto cibo prouocandus est. Somnus quoque

super-

superfluus, quiq; repletionē mox subsequitur, infestus admodum est oculis. Sic quoq; copiosa sanguinis detractio. Potissimū verò, quæ p frequentē cucurbitularū affixionē celebratur. Plura Auicē. 3. 3. tract. c. 1. 5. & 3. 3. tract. 4. c. 4.

¶ *De corroborantibus uisus. Cap. LXXIX.*

Foeniculus, uerbena, rosa, Et chelidonia, ruta.
Subueniunt oculis dira caligine pressis.
Nem existis aqua fit, quæ lumina reddit acuta.

Quinque hoc loco recensentur herbæ quarum succo & stillatitio liquore, siue aqua, visus reficitur ac recreatur.

Prima, fœniculus, succus nanque caule & foliis expressus, siue distillatus, quē admodum lib. 3. ad Almā. ca. 47. Rhazes testatur, & nos supra c. 49 abundè ostendimus, ad excitandam oculorum aciem præstantissimus habetur.

Secunda, Verbena, siue Verbenaca: peristereona, cai iranbotanin Græci, Germani verò *Ysenuyt* uocant. Huius stillatitius liquor semel aut bis oculis quotidie admotus, ipsorum uitiis mederi perhibetur. Qua ratione oculorum remediis plurimum misceri solet. Semē

eius,

eius, ut in Pãdectis Syluaticus refert, cũ succo feniculi impositũ, oculos emũdat.

Tertia rosa: cuius aqua refrigerando & adstringendo oculorum potissimum fluxiones cohibet, animalẽq; spiritũ ac visum corroborat. Succus recẽtib. foliis expressus Dioscor. lib. 1. c. 12. ad oculorũ circumlitiones reconditur.

Quarta, chelidonia: Huius succus claritati oculorũ utilissimus est, quemadmodum satis superq; oñdimus su. c. 71.

Quinta, ruta, herba uulgo cognita, q uisus aciem exiccat, grauesq; oculorum dolores emplasti modo imposita cum polenta mitigat. Plura sup. c. 61.

De dolore dentium sedando. C. LXXX.

SIc dentes serua, porrorum colli ge grana.
Vre cum hyoscyamo simul, utere iure decenti.
Per siechonion & fumum capeden te remotum.

Remedium hoc in loco traditur efficacissimum sedandum dentis ex erosione dolorem. Quod constat seminis hyoscyami albi, & porri singulorum partib. iiii. & seminis cepę partibus ii. S. Primum optimè pręmundato dante, semina

na simul cõburantur, exurgẽtemq; hinc fumum eger admittat, infundibulo adhibito, ad effectũ dentem. Lege de hoc plura apud Aeginetã lib. 3. c. 26. Aetiũ lib. 8. cap 33. Auic. 7 3. c. 19. & Mesuen de ægritudinib. oris, titulo de vermib. dentium Hyoscyami natura est anodunos, q̃ doloris leuamentũ adeò prẽstat, vt vix percipi quidem amplius possit, Fumus verò seminũ porri atq; cepæ, Auic. 2. Can. c. 547. teste accõmodatissimus est necãdis eiiciendisq; vermib. qui in erosis nõnunq̃ dentibus intollerabiles cruciatus excitant. Hyoscyamus, & lib 4 c. 64. à Dioscoride describitur, frutex est caules emittens crassos, folia lata, ublonga, diuisa, nigra, hirsuta, flores è latere caulis ordine prodeũ tanquam punicorum cytini, scutulis septi seminũ plenis, vt papaueris, Germanicè *Bilsencruyt*. Gallicè. *Iusquiame*. Hisp. *Veleño*, yrizamet oxæs etitheſa odontalias esti diaclima, ideſt radice eius in aceto elixa, utiliter in dolore dentes colluũtur. Quod Macer etiam lib. 2. cap. 35. hisce uersibus confirmat.

podagra

Ore diu tepidum si contineatur acetum,
Quo sint decoctæ radices illius herbæ.
Dicitur immodicum dentis pacare dolorem.

Porrò

Porrò chonion, quod in emboti locũ substituimus, ... diminutiuum est, & significat infundibulum.

De raucedine uocis. Cap. LXXXI

NVx, oleum, frigus capitisque, anguillaque, potus,
Ac pomum crudum faciunt homi nem fore raucum.

Sex causæ raucedinis hic recensentur.

Prima, Nux: ea enim cum vehementer exiccet, vocem exasperat gruumque langoribus similem efficit.

Secunda, Oleum & maxime quidem, q̃ ex immaturis oliuis exprimitur. Huius.n. glutinosa quædam pars dum in ore continetur, ad asperam delabitur arteriam, ipsamq; diutulè inhærendo stringit & exasperat. Omne præterea oleum in biliosis corporibus prõptè accenditur quare vocalẽ æpe arteriam ipsis exasperat, raucedinemq; parit. Quod oleo attribuitur hoc in loco, id ipsum etiam de caryino, quod é nucibus conficitur inglandibus intelligi potest.

Tertia, frigus capitis : Ipsum enim caput comprimit ac stringit : quo fit, vt humores, qui sunt in cerebro, deorsum ad asperam arteriam defluant, eamque immodicè humectando raucedinẽ excitent.

Quarta, anguilla : De ea satis supra